Europos Parlamentas
2024-2029

Ekonomikos ir pinigų politikos komitetas

2024/2054(INI)

22.10.2024

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl 2024 m. Europos Centrinio Banko metinės ataskaitos
(2024/2054(INI))

Ekonomikos ir pinigų politikos komitetas

Pranešėja: Anouk Van Brug

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 9

PRIEDAS. SUBJEKTAI ARBA ASMENYS, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJA GAVO INFORMACIJOS 10

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl 2024 m. Europos Centrinio Banko metinės ataskaitos
(2024/2054(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Centrinio Banko (ECB) 2023 m. metinę ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 18 d. ECB atsiliepimą į Europos Parlamento nuomonę, pateiktą rezoliucijoje dėl ECB 2022 m. metinės ataskaitos,

– atsižvelgdamas į Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) ir ECB statutą, ypač į jo 2, 15 ir 21 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 123 straipsnio 1 dalį, 125 straipsnį, 127 straipsnio 1 ir 2 dalis, 130 straipsnį, 282 straipsnio 2 dalį ir 284 straipsnio 3 dalį,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 3, 13 ir 119 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 7 d., 2024 m. birželio 6 d. ir 2024 m. rugsėjo 12 d. Eurosistemos ekspertų makroekonomines prognozes euro zonai,

– atsižvelgdamas į 2024 m. sausio 25 d., 2024 m. kovo 7 d., 2024 m. balandžio 11 d., 2024 m. birželio 6 d., 2024 m. liepos 18 d., 2024 m. rugsėjo 12 d. ir 2024 m. spalio 17 d. ECB valdančiosios tarybos sprendimus,

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 17 d. Eurostato infliacijos įvertį,

– atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 15 d. Komisijos paskelbtą 2024 m. pavasario ekonominę prognozę,

– atsižvelgdamas į Tarptautinio valiutos fondo (TVF) 2024 m. spalio mėn. pasaulio ekonomikos perspektyvas,

– atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 15 d. ir 2024 m. rugsėjo 30 d. dialogus pinigų politikos klausimais su ECB pirmininke Christine Lagarde,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 1 d. Europos Parlamento sprendimą dėl Europos Parlamento ir ECB susitarimo pasikeičiant laiškais dėl bendradarbiavimo praktikos centrinės bankininkystės srityje struktūros nustatymo,[1]

– atsižvelgdamas į tai, kad 2022 m. liepos 21 d. ECB valdančioji taryba patvirtino poveikio perdavimo apsaugos priemonę,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 28 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl skaitmeninio euro sukūrimo (COM(2023)0369),

[1] Priimti tekstai, P9_TA(2023)0214.

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 24 d. ECB pirmąją pažangos ataskaitą dėl skaitmeninio euro parengiamojo etapo,

– atsižvelgdamas į keturias ECB pažangos ataskaitas – 2023 m. liepos 13 d., 2023 m. balandžio 24 d., 2022 m. gruodžio 21 d. ir 2022 m. rugsėjo 29 d. – dėl skaitmeninio euro tiriamojo etapo,

– atsižvelgdamas į 2020 m. sausio 23 d. pradėtą ir 2021 m. liepos 8 d. baigtą ECB pinigų politikos strategijos peržiūrą ir būsimą 2025 m. pinigų politikos strategijos vertinimą,

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 13 d. paskelbtą ECB veiklos sistemos peržiūrą,

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio mėn. ECB metinę ataskaitą dėl tarptautinio euro vaidmens,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 26 d. ECB pirmojo kibernetinio atsparumo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus,

– atsižvelgdamas į tai, kad 2024 m. birželio 19 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbtas peržiūrėtas Kapitalo reikalavimų reglamentas[2] (KRR III) ir Kapitalo reikalavimų direktyva[3] (KRD VI),

– atsižvelgdamas į 2022 m. liepos 8 d. ECB su klimatu susijusios rizikos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus,

– atsižvelgdamas į 2024 m. atnaujintą ECB aplinkosaugos ataskaitą,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 142 straipsnio 1 dalį,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto pranešimą (A10-0000/2024),

A. kadangi, remiantis 2024 m. rugsėjo mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominėmis prognozėmis euro zonai, suderintas vartotojų kainų indeksas (SVKI) 2024 m. rugsėjo mėn. euro zonoje pasiekė 1,7 proc. lygį;

B. kadangi numatoma, kad paskutinį 2024 m. ketvirtį infliacija pagal SVKI šiek tiek padidės, 2025 m. sumažės iki 2,2 proc., o 2026 m. – iki 1,9 proc.;[4]

C. kadangi pagrindinis ECB tikslas yra išlaikyti kainų stabilumą, kurį jis apibrėžė kaip 2 proc. infliacijos lygį vidutinės trukmės laikotarpiu;

D. kadangi ECB yra politiškai nepriklausomas, todėl nei Europos Sąjungos (ES) institucijos ar agentūros, nei valstybių narių vyriausybės neturėtų mėginti daryti jam įtakos;

[2] OL L 1623, 2024 6 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1623/oj.
[3] OL L 1619, 2024 6 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1619/oj.
[4] https://www.ecb.europa.eu/press/projections/html/ecb.projections202409_ecbstaff~9c88364c57.lt.html

E. kadangi dėl politinio nepriklausomumo ECB turi susilaikyti nuo politinių sprendimų priėmimo;

F. kadangi SESV 123 straipsnyje bei ECBS ir ECB statuto 21 straipsnyje draudžiamas vyriausybių finansavimas pinigų politikos priemonėmis;

G. kadangi nebėra reinvestuojami pagrindinės sumos mokėjimai, gauti iš pagal turto pirkimo programą (TPP), o nuo 2025 m. sausio mėn. – pagal specialiąją pandeminę pirkimo programą (SPPP) įsigytų vertybinių popierių, kurių terminas baigiasi;

H. kadangi euras yra antra pagal svarbą valiuta pasaulyje, gerokai atsiliekanti nuo JAV dolerio, nepaisant euro zonos ekonominio dydžio pasaulinėje prekyboje;

I. kadangi ECB yra atskaitingas Parlamentui kaip ES piliečiams atstovaujančiai ES institucijai;

Bendroji apžvalga

1. palankiai vertina ECB vaidmenį užtikrinant pinigų stabilumą; pabrėžia, kad ECB yra institucija, atsakinga už kainų stabilumo palaikymą euro zonoje;

2. pabrėžia, kad ECB teisinis nepriklausomumas, kaip nustatyta Sutartyse, yra būtina sąlyga, kad jis galėtų vykdyti savo įgaliojimus;

3. pabrėžia ECB politinio nepriklausomumo, kuris turėtų likti nepaliestas, svarbą; pabrėžia, kad dėl šio nepriklausomumo ECB savo ruožtu turi susilaikyti nuo politinių sprendimų priėmimo;

4. pripažįsta ECB pastangas vėl sumažinti infliaciją iki jo tikslą atitinkančio lygio – 2 proc. vidutinės trukmės laikotarpiu;

5. apgailestauja, kad infliacijos lygis kai kuriose valstybėse narėse vis dar viršija ECB nustatytą 2 proc. tikslą; pabrėžia, kad infliacija mažina fiksuotųjų pajamų, santaupų ir pensijų perkamąją galią ir iškraipo kainų signalinę funkciją, kuria užtikrinamas veiksmingas išteklių paskirstymas;

6. apgailestauja dėl to, kad grynoji infliacija tebėra didelė ir tik dvi euro zonos valstybės narės 2024 m. rugsėjo mėn. pranešė apie mažesnį nei 2 proc. grynosios infliacijos lygį;

7. įspėja ECB nepasiduoti pagundai pernelyg greitai mažinti palūkanų normas, atsižvelgiant į riziką, kad infliacijos lygis vėl gali pradėti didėti; pabrėžia, kad pats ECB tikisi, jog paskutinį 2024 m. ketvirtį infliacijos lygis laikinai padidės, nes metiniuose rodikliuose nebebus atsižvelgiama į ankstesnius staigius energijos kainų kritimus;

8. primena, kad ekonominei ir pinigų sąjungai reikia tvirtos fiskalinės politikos valstybėse narėse, kad būtų galima reaguoti į išorės sukrėtimus;

9. primena, kad apdairi valstybių narių fiskalinė politika gali papildyti ECB pastangas išlaikyti žemą infliaciją; pabrėžia, kad siekiant išlaikyti stabilią ekonomiką ir tvarų augimą labai svarbu spręsti perviršinio valstybės deficito ir skolos lygio problemas;

10. reiškia susirūpinimą dėl didelio valstybės skolos ir deficito lygio valstybėse narėse ir su tuo susijusios fiskalinės politikos dominavimo rizikos;

Pinigų politika

11. labai palankiai vertina tai, kad bendroji infliacija nuo 2022 m. spalio mėn. pasiekto aukščiausio lygio – 10,6 proc. – sumažėjo iki 1,7 proc. 2024 m. rugsėjo mėn.;

12. palankiai vertina tai, kad grynoji infliacija nuo 2023 m. kovo mėn. pasiekto aukščiausio lygio – 7,6 proc. – sumažėjo iki 2,7 proc. 2024 m. rugsėjo mėn., tačiau reiškia susirūpinimą dėl nuolat istoriškai aukšto lygio;

13. apgailestauja, kad ECB prireikė daugiau nei trejų metų, kad pasiektų infliacijos lygį, atitinkantį jo tikslinį 2 proc. lygį;

14. pabrėžia, kad ECB vėlavo imtis veiksmų, kai 2021 m. sausio mėn. infliacija pradėjo didėti, o 2021 m. liepos mėn. viršijo 2 proc. tikslinį lygį; šiuo atžvilgiu primena ECB vertinimą, kuriame buvo tikimasi, jog infliacija bus tik laikina;

15. ragina ECB iš esmės peržiūrėti ir tobulinti savo modelius ir jų vaidmenį ECB formuojant politiką, atsižvelgiant į pusėtinus modelių rezultatus pastaraisiais metais;

16. pritaria ECB sprendimui sumažinti savo turto pirkimo programų mastą, atsižvelgiant į perteklinį likvidumą rinkoje ir sumažėjusį infliacijos lygį;

17. pabrėžia, kad ECB pirkimo programos yra netradicinė politikos priemonė, kuri ekonominiu požiūriu prilygsta finansavimui pinigų politikos priemonėmis, kuris draudžiamas pagal SESV 123 straipsnio 1 dalį, jei ECB nesumažina savo balanso; todėl ragina ECB palaipsniui mažinti savo balanso dydį;

18. apgailestauja dėl to, kad 2022 m. liepos mėn. buvo sukurta poveikio perdavimo apsaugos priemonė; ragina ECB paisyti ne tik finansavimo pinigų politikos priemonėmis teisinio draudimo, bet ir jo ekonominės reikšmės; šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad selektyvus valstybės skolos pirkimas prilygsta ES valstybės narės finansavimui pinigų politikos priemonėmis;

19. pabrėžia, kad skirtingas palūkanų normas euro zonoje paprastai lemia skirtingi vyriausybės obligacijų rizikos priedai; pabrėžia, kad pirkimai pagal poveikio perdavimo apsaugos priemonę tik paslėptų skatinamosios fiskalinės politikos simptomus; ragina valstybes nares vykdyti atsakingą fiskalinę politiką ir užtikrinti tvarų įsiskolinimo lygį;

Skaitmeninis euras

20. palankiai vertina ECB pažangą įgyvendinant skaitmeninio euro projektą ir vykstantį dialogą su Parlamentu; atkreipia dėmesį į numatomą naudą, pvz., didesnį strateginį savarankiškumą, didesnę finansinę įtrauktį ir galimybę naudotis neinternetine atsargine mokėjimo sistema;

21. pakartoja, kad skaitmeninis euras turėtų papildyti fizinius grynuosius pinigus, neturėtų visiškai jų pakeisti ir kad grynieji pinigai turėtų likti visada prieinami;

22. pabrėžia, kad reikia sukurti kompensavimo modelį bankų sektoriui, kuriam pavesta praktiškai įgyvendinti skaitmeninio euro projektą;

23. ragina ECB tinkamai atsižvelgti į privatumo problemas, susijusias su skaitmeniniu euru, ir pabrėžia, kad jo kūrimas turėtų tapti etalonu privatumo atžvilgiu kitoms finansų įstaigoms;

Antriniai tikslai

24. ragina ECB susilaikyti nuo politiškai motyvuotų sprendimų priėmimo ir laikytis savo įgaliojimų palaikyti kainų stabilumą; pabrėžia, kad viršijant šiuos įgaliojimus pažeidžiamas centrinio banko politinis nepriklausomumas;

25. pabrėžia, kad antriniai ECB tikslai geriausiai pasiekiami, kai laisvoji rinka veikia stabilioje makroekonominėje aplinkoje, pagrįstoje nuspėjamu kainų lygiu, kuris skatina investicijas;

26. pabrėžia, kad ECB turėtų užkirsti kelią kainų signalinės funkcijos iškraipymams, atsižvelgiant į šios funkcijos vaidmenį užtikrinant veiksmingą išteklių paskirstymą; ragina ECB įvertinti, kokiu mastu klimato kaita veikia jo gebėjimą palaikyti kainų stabilumą;

27. primygtinai reikalauja, kad ECB visose savo pinigų politikos operacijose laikytųsi rinkos neutralumo principo; apgailestauja, kad ECB veiksmai, kuriais siekiama dekarbonizuoti turimas įmonių obligacijas, pagal pačią apibrėžtį nebuvo grindžiami rinkos atžvilgiu neutraliu požiūriu;

28. ragina ECB pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis siekiant užtikrinti, kad su klimatu susijusią riziką bankai vertintų rimtai, taip siekiant sušvelninti su klimato kaita susijusią finansinę riziką;

Kiti aspektai

29. pabrėžia, kad sustiprinus tarptautinį euro vaidmenį sumažėtų palūkanų normos euro zonoje, išaugtų ES statusas tarptautinėje arenoje ir padidėtų makroekonominis stabilumas;

30. ragina ECB apsvarstyti galimybę stiprinti tarptautinį euro vaidmenį siekiant padidinti jo kaip atsargų valiutos patrauklumą ir remti rinka grindžiamus žingsnius šia linkme;

31. džiaugiasi, kad ECB skiria dėmesio kibernetinių atakų rizikai; ragina ECB užtikrinti pinigų sistemos saugą ir saugumą jos naudotojams, ypač atsižvelgiant į vykstančius geopolitinius pokyčius;

32. palankiai vertina tai, kad baigta rengti sistema „Bazelis III“, nes ji sustiprins bankų sektoriaus atsparumą;

33. remia ECB tikslą padidinti moterų darbuotojų skaičių skatinant moteris siekti pažangos šioje srityje; todėl palankiai vertina tokias iniciatyvas kaip ECB stipendija moterims, dirbančioms ekonomikos srityje;

°

° °

34. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir Europos Centriniam Bankui.

AIŠKINAMOJI DALIS

Pastaruosius ketverius metus Europos Sąjunga grūmėsi su itin aukštu infliacijos lygiu. Kylančios energijos kainos turėjo grandininį poveikį ekonomikai, todėl padidėjo vartotojų kainos. Europos Centriniam Bankui (ECB), kaip institucijai, kuriai pavesta palaikyti kainų stabilumą euro zonoje, tenka atsakomybė spręsti šią problemą ir sudaryti palankesnes sąlygas greitai grįžti prie stabilių kainų. Tačiau centriniam bankui prireikė daugiau kaip trejų metų, kad infliacija vėl pasiektų normalų lygį – kitaip nei Jungtinėse Amerikos Valstijose, kur Federalinis rezervas sugebėjo greičiau suvaldyti infliaciją.

Pastaruoju metu sumažėjęs suderintas vartotojų kainų indeksas (SVKI) ir grynoji infliacija neabejotinai teikia vilčių. Vis dėlto svarbu pažymėti, kad pradinis ECB atsakas buvo pavėluotas ir neryžtingas, todėl leido infliacijai išaugti daugiau nei būtina. Akivaizdu, kad pastaraisiais metais ECB modeliai buvo nepakankamai veiksmingi ir turėtų būti iš esmės pakartotinai įvertinti bei patobulinti. Dabar, kai infliacijos lygis normalizavosi, ECB būtina sumažinti savo pirkimo programas, kurios taikant netradicinę politiką faktiškai prilygo finansavimui pinigų politikos priemonėmis. Nors šios programos buvo teisiniu požiūriu leistinos, ECB turėtų veikti laikydamasi ES sutarties, kuria draudžiamas Europos vyriausybių finansavimas pinigų politikos priemonėmis, dvasios.

Kalbant apie esmingesnius dalykus, pranešėja pabrėžia centrinio banko nepriklausomumo svarbą. Siekiant užkirsti kelią politiniam kišimuisi į centrinio banko įgaliojimus užtikrinti kainų stabilumą, jam suteiktas teisinis nepriklausomumas. Šis savarankiškumas leidžia ECB sutelkti dėmesį į savo tikslus nepatiriant išorinio spaudimo, todėl jis turi susilaikyti nuo politinių sprendimų priėmimo. Pranešėja mano, kad šis principas yra be galo svarbus siekiant išsaugoti bendros valiutos ir jos emitento vientisumą. Praktikoje tai taikoma ECB antriniams tikslams, kuriais siekiama remti platesnius Europos Sąjungos tikslus. Labai svarbu, kad siekdama šių tikslų ECB ir toliau daugiausia dėmesio skirtų kainų stabilumui ir nepasiduotų politiniams motyvams. Todėl pranešėja mano, kad ECB turėtų apsiriboti stabilios makroekonominės aplinkos, kuriai būdingas žemas ir nuspėjamas infliacijos lygis, skatinimu.

Be to, ECB daro pažangą skaitmeninio euro srityje. Ši iniciatyva teikia akivaizdžios naudos, įskaitant didesnį strateginį savarankiškumą ir didesnę finansinę įtrauktį. Tačiau svarbu pabrėžti, kad skaitmeninis euras turėtų papildyti, o ne pakeisti fizinius grynuosius pinigus.

PRIEDAS. SUBJEKTAI ARBA ASMENYS, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJA GAVO INFORMACIJOS

Pranešėja, prisiimdama visą atsakomybę, pareiškia, kad negavo informacijos iš jokio subjekto ar asmens, kuris turi būti nurodytas šiame priede pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį.